

PRO ARCHIVO
2021

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG
MEGYEI LEVÉLTÁRA

XIV. 111.

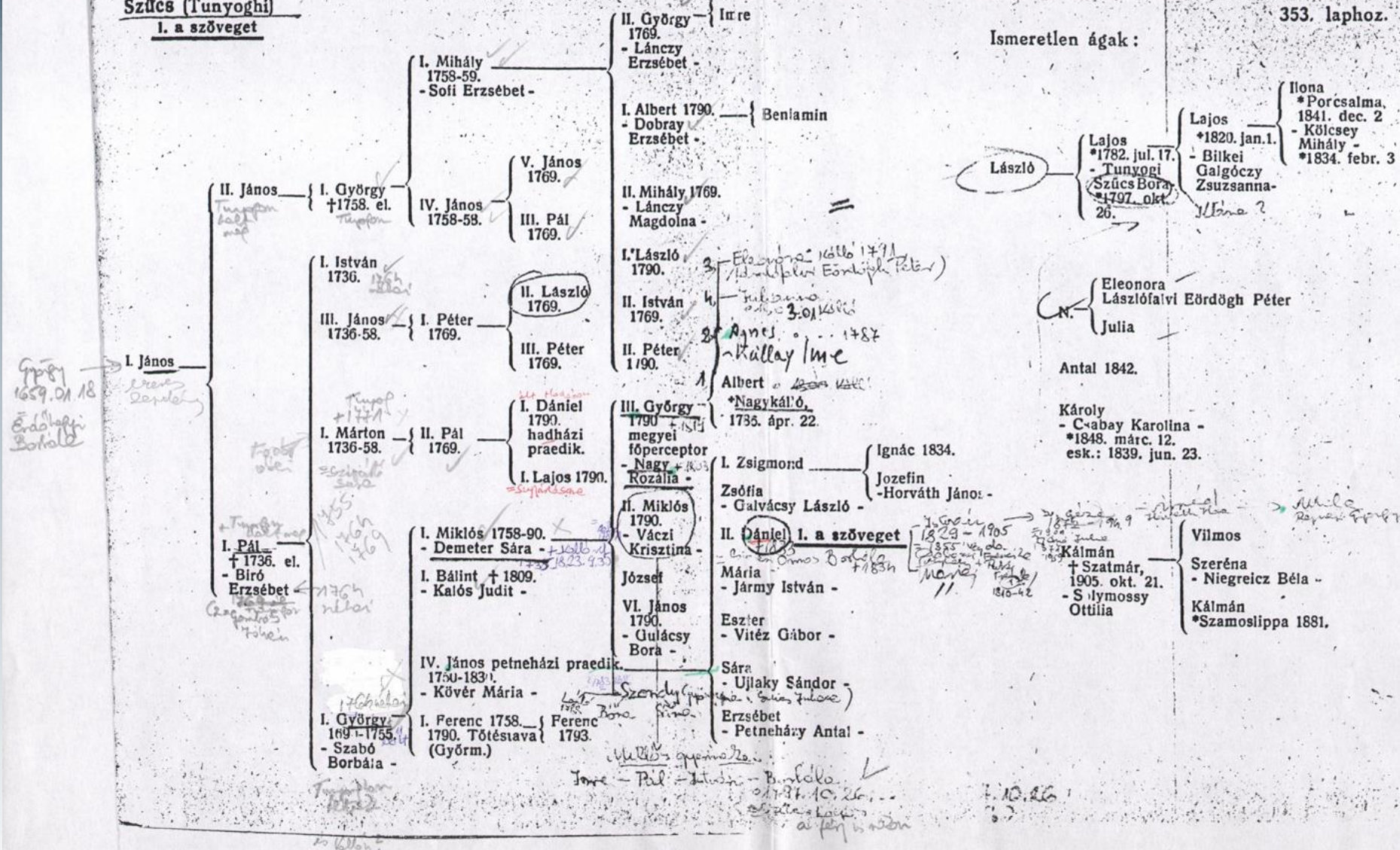
Dr. Bakay Mária családtörténeti kutató iratai

Dr. Bakay Mária családtörténeti kutató, debreceni lakos a megyénket érintő családokkal kapcsolatos, különböző helyekről gyűjtött adatait ajándékozta a levéltárnak. Az átadott anyagban több érdekes, eredeti dokumentum is található.

Szűcs (Tunyoghi)

I. a szöveget

SZATMÁRVÁRMEGYE LEVÉLTÁRA.

A large, ornate coat of arms featuring a shield with a crown, a sword, and stars, surrounded by decorative flourishes and a crest with a lion holding a sword.

Nos Comes Ludovicus de Ballhyan,
 Perpetuus in semetipso, Hód. Regni Hungaricae Palatinus, Comes ad Iudex Jazygum et
 Humanorum, Avari Vellitis Eques Comitatum Castri-
 ferri Perpetuus Pest Pilis vero et Gold articulatiter
 unitarum Supremus Comes, Sacralissimarum Caesarum
 Regiarum Majestatem Domini Domini **Francisci**
I. Romanorum Imperatoris semper Augusti, ac Dominae
 Dominae **Mariae Theresiae** Dei gratia Romanorum
 Imperatricis ac Hungariae, Bohemiae, Salmaticae Croatiae
 Slavoniaeque Reginae Archiducis Austriae, Ducis
 Burgundiae, Brabantiae, Stiriae, Carinthiae, Carniolae Co-
 mitis Hapsburgi, Flandriae, Tyrolis et Voritiae etc. actualis
 Intimus Conciliarum Consilii Locumtenentialis Regis, ac
 Tabulae Septem Viralis Praevis nec non per dictum Regnum
 Hungariae Locumtenens Regius. Damus promemoria per
 more Praesentium Significantes quibus expedit universis
 quod Vos attentis et consideratis Fidelitate Fideliumque
 Devotionum meritis Gregiorum **Michaelii et Joannem**
Filiarum Georgii Szűcs, nec non Martini Johannis
Filiarum Pauli Szűcs, antelati **Georgii Szűcs** Fratri-
 lucis, ac **Nicolai Valentini, Joannis, Fran-**
cisci Filiarum Georgii aequa **Szűcs** Fratri Ger-
 mani Praedictarum **Martini et Joannis Szűcs**
 quae ipsi antelati que eorum Sacra Primum Regni
 Hungariae Coronae de in vero praesentibus quoque sua
 Mabi Co Regiae Dominae Dominae Votrae Clementiae
 Augustaeque Domini Austriae pro Locarum et km
 parum parietatae, atque occasionum exigentia fideliter
 et constanter exhibuerunt ac impenderunt et impos-
 sibilemque pari fidelitate et conculantiae fervore

[illegible][illegible]

i rändaleid a' hagg. Me jofferin, i mekstruin a' it: hogg, nometti s' elvndelt.
 Turu joffagomant, mäs uppis a' Kallag's kallora loin mekstraleator, ha a'om
 joffagur a' löst Kallag's familis ättal beendi elvgorite kedet fläteigom
 elätkit mekströime, a' ättor a' Kallag's familis ättal fästend's sammittel, Ed.
 vel fläteigom myles, v. c. & eris fästet vegen a' mekstraleator. Ha joffe
 a' köime mekströime, hogg eris Turu joffagom nometti kedet fläteigom kedet
 vel mekstraleator, a' joffe hälläig, ein elvgorite a' mekströime eris fästet pro.
 baddan, i fästet fästet joffe kedet a' rändaleid, hogg kedet gromer
 fein, v. c. mekstraleator eris joffagur kedet beendi rändaleid, a' mekströime
 a' rändaleid beendi, hälläig hälläig.

[illegible]

3.º Eleonora leangommed, Læpinalti. Pösigi Læsser rus hita Knecht hatin
 löggen smelken kipp eus fektat, megher min ar Alastar hár ejile.
 Skol, megh elar 1100. Vættka samitar, minn egg fittorig, megh ad.
 þam — Lætt eelen kinnul, sippelæ Vörn pættanfik formaltæn
 eus þrij, æm eus fektat is megh fættam. — Arham s. wættar ræ.

Helwig Prof. Perowski
Nagy Hegyesháza Uram.

[illegible]

AZ ÉPERJESI ÁGH. EV. COLLEGIUM

FŐGIMNÁZIUMÁNAK

1919-20 TANÉVBEN ÉRETTSÉGIT TETT MAGYAR TANULÓI

FISHMAN ZOLTÁN

SZÉKELY ÁRPÁD

HEGEDŰS LÁSZLÓ

SERÉNYI ISTVÁN

SASVÁRI BÉLA

GÓTSZKY GYÖRGY

VENCZELS JÓZSEF

JÓZSEF LÁSZLÓ

HUCZKÓ GYULA

MADARÁSZ ANTAL

PÉCSORNYÓ TIVADAR

ZÁHONYI MIKLÓS

ZÁHONYI BÉLA

ROSENBLATT LÉO

KÁROLYI BÉLA

DÓCZY ZSUZSA

BAKONYI GYÖRGY

KÁROLYI MIKLÓS

LANDMANN FERENC

MAYER ELEMER

KÁROLYI ZOLTÁN

GÓTSZKY GYULA

GYÖNGYÖSI GYULA

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

STERN OSVALD

KELLER HENRIK

WEINER BÉLA

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

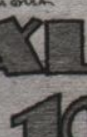

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

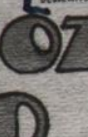

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

GYÖNGYÖSI ZOLTÁN

FÉNYKÉPEZTE: DNALD UTODA, 920

TALALKOZÁS

1930

BAN

RAJZOLTA: BERGER-OSKÁR, 920

tyának, Fiának, és Zent Szent Istenné
nek nevében.

En alább is irt Rádkői Krucsai János sok es.
rendeltül Lovost rajam vialkogg, főszénynek is, és
nyir diinyai, és abból, s ahon, Istennek bölcs iercesse
Berine interveniale, sőt rendeli beres séim, és nyjara
lyaim, miq, evés, tedem, meg, erőle, ne, de, Isten
sz: áldásából elmém, evés, épve, meg, mor, oda, ha,
tusom, emberi hallandos, ala, vepere, sor, om, és
eletemnek bizonytalan, vőz, gond, és, és, és, és,
tem, vőz, és, és, és, és, és, és, és, és, és, és,
az, én, Istenem, s, annak, im, vőz, vőz, és, és,
kem, adott, beres, javacs, im, vőz, vőz, és, és,
mit, és.

Nóben. Az, én, beres, hűnös, Istenem, az, én, Te,
rem, és, meg, vőz, Istenem, s, vőz, vőz, és, és,
rőt, és, és, és, és, és, és, és, és, és, és,
én, hűnös, hanem, moya, s: irt, és, és, és, és,
s, és, és, és, és, és, és, és, és, és, és,
s, és, és, és, és, és, és, és, és, és, és,
s, és, és, és, és, és, és, és, és, és, és,

Másodszor. Tudja, vőz, és, és, és, és,
im, és, és, és, és, és, és, és, és, és, és,
s, és, és, és, és, és, és, és, és, és, és,
s, és, és, és, és, és, és, és, és, és, és,
s, és, és, és, és, és, és, és, és, és, és,
s, és, és, és, és, és, és, és, és, és, és,
s, és, és, és, és, és, és, és, és, és, és,
s, és, és, és, és, és, és, és, és, és, és,
s, és, és, és, és, és, és, és, és, és, és,
s, és, és, és, és, és, és, és, és, és, és,

Allynck, eöröki alomdórvára té,
 Dom. Gues, Leleszgemmel ednyira, ezen An-
 tyon Testamentalis pendetősömer az alább jor üi,
 2 Gemesi Xender Gentrájah, és demerül is le,
 Xenderiával, és Tassan Berselemmel meyh. ön.
 Jöven, Datum Thass, die Decima Septi-
 ma Julij, Anno Domini Millesimo. Septin-
 gesimo, Trigesimo. Nono.

Coram me Sepdem Abanyi
 J. Gues de Gabols V. Comite

Martinus Vassaj Laros ob
 disgram per manus infra
 scripti Julium manu suboraj.
 cum Eörögi Gues J. N. Gabols
 V. Comite de Gabols

Coram me Joa. Guesvay J.
 J. Gues de Gabols Tabulel
 Judicis Allesore

Gues Pogany Borbala

Coram me Georgiu Eörögi
 Julium Gues de Gabols

Coram me Martino de agui
 Gues de Gabols

Coram me Joane Vekony
 ejusdem Gues de Gabols

Coram me Martino Gues
 J. Gues de Gabols
 Jul. Gues de Gabols

147 neto 188.

Sub A

121

2
188 188

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG
MEGYEI LEVÉLTÁRA

Krucsay János végrendelete 1739. július 17.
1677-1741. 6. 18. Bőcs-Nyárád.

Atyának, Fiúnak és Szent Lélek Istennek nevében

Én alább is írt Nádfüi Krucsay János sok esztendőktől fogvást rajtam uralkodó közsvénynek iszonyú kinnyai, és abból, s ahogy Istennek bölcs teczése szerint interveniált, sok rendbéli betegségim és nyavajaim miatt, egész testemben megh erőtlenedett, de Istennek Sz(ent) áldásából elmém egész épességében megh maradva Statusomban emberi hallandóságh alá vettetett sorsomról és életemnek bizonytalan végírl gondolkodván, és aszt előttem viselvén, épp elmével, és csendes Lelki isméréssel, az én Istenemtől, s annak ingyen való kegyelméből nékem adott kevés javacskáim iránt töttem ilyen végső dispositiót.

Elsőben. Az én szegény bűnös Lelkemet az én Teremtő és megváltó Istenemnek /kitül vettem vala/ örökösön ajánlom, tellyes reménységgel lévén, hogy nem az én bűneim, hanem maga Sz(ent) irgalmassága szerint, Sz(ent) Halálának és drága Sz(ent) vére kiöntésének érdeme által, azon általa megh váltott **lelkemhez** irgalmas és kegyelmes léssen.

Másodszor. Tudva vagyok, hogy kevés **javaim** .imot Istennek Sz(ent) kegyelme és malaszttya által én sok éjeli és nappali nyughatatlanságaimmal és fáratságimal magam kerestem, azért minék előtte azokról mint szabad dispositiom alá vettetett keresetimről rendelésemet declarállyam; leggersőbben is érettem mondandó Sz(ent) Misékre hagyok kétszáz Rhenes forintot, melly Summa Pénzt az én kedves feleségem, az hová fogja itélni holtom után tartozni fogh egyszer s mind megh adatni és azon kívül is amivel Isten megh áldotta, és azutánis megh áldgva, abból az alamizsna adást és szegények kez való segítségét gyakorollya, s else mulassa.

Harmadszor. Mivel az én kedves Feleségemmel Cseby Pogány Borbálával mi eleitül fogvast másoknak példájára is egy más szeretetiben és egyenlő értelemben éltünk, azért most is edgyütt megh edgyeztünk azon, hogy az én három nevetlen Gyermekeimnek /Isten éltetvén eőköt/ edgyikének se lehessen panasza, mind azon által, a mivel az fiam László /ha él/ nevemet fogja viselni, azért az Thassi örökös Curiám, majorjával, Házi és csűrös kertekkel és egész házieszközökkel edgyütt, egészen eöv legyen nem külömben az Hellymeczy szőlő is, vagy ha kiváltódik annak ára, akiből, vagy is annak Proventusából incumbálni fogh az Fiamnak, Házamnál, Christus kinszenvedésének és Sz(ent) Keresztyének emlékezetire, általam ex fundamento építettett Templomocskának jövődöbéli conservatioja és a mellett tartando Papnak intertentiojára tehetsége szerint való leendő

Negyedszer. Említett kedves Feleségemmel, jó Lelki isméréssel, megh edgyeztünk azon is, hogy valamint ekkoráigh magam és edgyütt kerestünk és holtom után is belső s külső javaink Proventusából az feleségem keresni fogh, mind azok kedves apró három Gyermekeimre maradgyanak, melly végzésnek megh állására az feleségem is obligátatik.

Ötödször. Hogy említett három nevetlen kedves Gyermekeim között jövődöben czivódás és izetlenség ne következzék, és kik ki maga Successióját tudgya, minden ingó és ingatlan javaim iránt ez szerint diszponálok: az fent írt tulajdon csak az fiamnak Lászlónak rendelt jószágon kívül, minden kevés ingatlan jószágom szakadgyon két felé, kinek haszon fele legyen az fiamé, a fele pedig az két Leányomé, vagy mind azonáltal, hogy az egész Thassi portioim az mellyek jövődöbéli osztállykor jelen lesznek, egészen fiam részihez adódgyanak, az mint fellyebb attingáltam, eő lévén fiú ágon lévő Successorom, nem eshetik nehezen a két kedves Leányomnak ha eő hozzája vagyon ebben és másokban **singularis reflexiom**, és consideratióm, noha mind az háromhoz eleitül fogvast és holtigh egyenlő Atyai indulattal és szeretettel viseltetem, reménlem mind eddigh Isten segítségével által keresett, mind ez után magam és kedves feleségem által keresendő jókból a két Leányomnak is per excisionem **rate/rane medietatis**, kitelik contentumok szerint portiójok, ha pedig más helylységekből való keresetem nem **adeqválná az Thassy portiókat proad ratam medietatem** kell más uton is **conificatiójoknak** lenni, vagy Pénzből vagy más egyébb jóbul,

Anno 1741

Anno eodem:

Die 18va Mensis Junii obiit in Thors
Spectabilis ac Generosus Dominus
D. Joannes Kucsay de Nádji Falva
Districthalis Trans Tiberica-na ~~Meran~~
Ordinis nostri confrater et benefactor
singularis omnibus Sacramentis rite
munitus adstante ejdem R. P. Leopoldus
Praeclari S. Ordinis nostri Sacerdos
usque ad extremum Spiritum. Qui deinde

VARJAS:Fejér m.ből Aczáról.János 1752.kerül Dcenbe/Fasc.1752.312/

1754/55 összeírás szerepelnek.Legszármazói:András,József,Pál
1847-50-Csapó u.-n éltek István a Cegléd u.-n.

8

BÓNIS: 1655.02.11. III.Ferd. nemesség.Eredetét felmutatták:1755.ápr.25.

István ,Mihály,János/Concept 1755/

Család másik ága:Désen élt

Osztálylevelők:Pol.Perek 1741-13.sz.

/Bónis Katalin o1432k + 1837k → apa: György → Zsigmond → Francz
Katalin, György, Zsigmond, Francz

-POGÁNY MENYHÉRT testvére: P.György 1703-40./Csomaközi Zsófia/fiuk:György +
1747.1750.

P. Borbála / szőke Anne apa) + neje SZTOJKA KRISZTINA / szőke Anne apa) (apja)

KRUCSAY női Testvér.....?

férj:gr.KÁROLYI Sándor/Károlyi Krisztina Perényi Jánosné bátyja/
2?/-?Barkóczy Krisztina/
gyerekek.1705-től/? Károlyi Sándor o1668.3.20 +1743.9.8.sztnári

főisp..Szűlei:K.László főisp.+1689./.../29ennyey Erzsé/-

1712 gróf.,Rákóczihoz áll,1741.M.Terézia főhadvezére/feldmarschall/,
jótékonyaságáról híres/apácarendek/

Apafy-Fazekas ????

? TURUL 1902.Apafy fej.1668.nemességet adom.ref.papoknak.

- KÁLLAY ZSUZSANNA/o1837.7.27/apjának BOLDIZSÁRNAK testvérei UDÓD ki maradt??

KÁLLAY: - Ferenc o1890 + 1847.03.02.Tass

1. MIHÁLY/Bördögh Teréz/2.FERENC o1825 +1903/Vidovics Mária/
1840? 1840. +Tass 1847.03.02.

2.AMÁLIA/Sztmariainé/1800 = semjén 1818.10.18. Sztmariainé (38éves)

3.BÓRA/Kovácsné,2.Vidovicsné/
1810 = semjén 1836.2.14. Károly, Em. anyja el!

4.GÁSPÁR 1797 + 1848

5.MENYHÉRT o1797 + 1848

6.BOLDIZSÁR. +1846 o1798 + 1848

7. György o1803 + 1848 1799 + 1803.6.23.

*A Magyar Nemzeti Levéltár
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltára*

PRO ARCHIVO

emléklapja

Dr. Bakay Mária
részére

a levéltárnak ajándékozott iratokért

Nyíregyházán, 2021. Szent Mihály havának 23. napján

Kujbusné Dr. Mecsei Éva
*a Magyar Nemzeti Levéltár
Szabolcs-Szatmár-Bereg
Megyei Levéltárának
igazgatója*

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG
MEGYEI LEVÉLTÁRA

XIV. 112.

Felbermann Endre helytörténeti kutató irata

iFelbermann Endre nyíregyházi mérnök, volt alpolgármester, helytörténész hosszú idő óta kutatja a város történetét. Főként a polgármesterek adatainak összegyűjtésével és a városkép vizuális megjelenésével foglalkozott.

Az ajándékba átadott iratok között kéziratok, fotósorozatok és korabeli ipartörténeti adatokat tartalmazó újságok találhatóak.

A Társaság

SZÉPIRODALMI ÉS TÁRSADALMI KÉPES HETILAP

Alapította Dr. Dobay István / Szerkeszti és kiadja Miárich Károly

Dr. Bencs Kálmán.

m. kir. kormány-
főtanácsos.

Nyíregyháza város
polgármestere.

A Társaság

»A Társaság« nyiregyházi galériája:

Mikecz Lászlóné.

Kállay Miklósné.

Bencs Kálmánné.

1925 FEBRUÁR 15

XII. ÉVFOLYAM 7. SZÁM

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG
MEGYEI LEVÉLTÁRA

A Társaság

»A Társaság« nyíregyházi galériája:
Báró Butler Fény.

ÜDVÖZLET

NYÍREGYHÁZÁRÓL

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG
MEGYEI LEVÉLTÁRA

Nyíregyháza.

Üdvözlét az Őszi Vásárról.

NYIRÉGYHÁZI HÁZASSÁGI ANYAKÖNYV

1924-1925. 1. b. 19. kötet

Nyiláza 1924. április 3.

DR. BENCZ KÁLMÁN ENDRE

sül: 1884. szept. 6. elvált

lakás: Nyiláza Selyem u. 4.

sülei: ~~Beusz~~ Beusz László
nései Gindorin Mária

GAÁL IRÉN JOLÁN

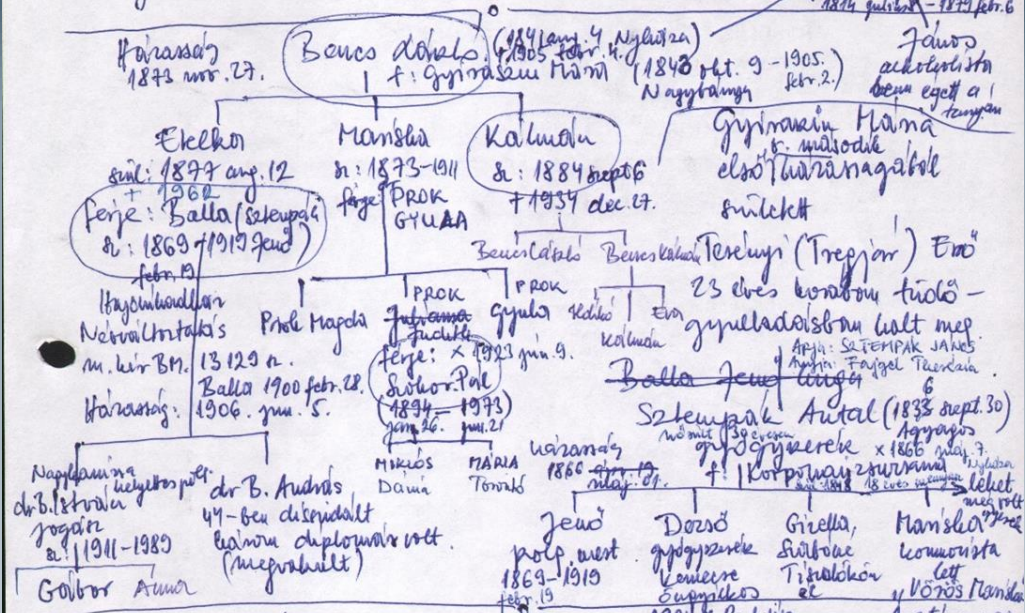
sül: 1888. február 1. elvált

lakás: Nyiláza Józsa A, u. 20.

sülei: Gaál Ede és
Huny Karolina

Tanúk: Mikecz István alispán
és dr. Juhász Sándor

Moredy (Nagyvándor) család Dalmeától ered
 1809 dec 6 - 1877 márc 20.
 Béres János
 f: Chalupka tőrű
 1814 július 1 - 1879 febr 6

Béres János
 - Nagybátyam volt, meg szülész neptámadta az idegrendszert.
 - a Városháza alatti házikóval volt kapcsolat.

Béres János 1841 - 1905 (64 éves)
 fia Elek 1875 - 1905
 Gyula 1879 - 1880
 felesége: György's Mária (1843 - 1920) (77 éves)
 dr Béres Kálmán (1884 - 1934) (50 éves)
 Teréz's Ernő György's Mária fia (1860 - 1883) (23 éves)
 dr Prok Gyula's nő: Béres Mária (1873 - 1911) (38 éves)

SZOTHOR PÁL polg. apja Szóthor Pál 1854 - 1921 adóügyi tanácsos
 felesége Novák Kármán 1863 - 1941

A FOGYASZTÓK LAPJA ¹ 1978

Elnézést kérünk,
LELTÁROZUNK

kerékpár
kötőfonal
hurka

*A Magyar Nemzeti Levéltár
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltára*

PRO ARCHIVO

emléklapja

*Felbermann Endre
részére*

a levéltárnak ajándékozott iratokért

Nyíregyházán, 2021. Szent Mihály havának 23. napján

*Kujbusné Dr. Mecsei Éva
a Magyar Nemzeti Levéltár
Szabolcs-Szatmár-Bereg
Megyei Levéltárának
igazgatója*

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG
MEGYEI LEVÉLTÁRA

XIV. 113.

Dr. Vojnik Mária iratai

Dr. Vojnik Mária orvos, városi közgyűlési tag, országgyűlési képviselő, egészségügyi államtitkár iratai között kiemelt figyelmet érdemelnek a gyógyító tevékenységére, politikai és társadalmi szerepvállalására vonatkozó személyes iratok és fotók.

Az olvasó száma:

3108

Név:

~~4663~~

dr. Vojnik Mária

Foglalkozás, beosztás:

orvos

Lakcím:

Nagykálló, 1. sz. és Elmegyógy.

Szül. hely, év, hó, nap:

Munkahely:

Iskolai végzettség:

Szem.ig. száma:

Érvényes:

79	P2

A külön olvasói nyilvántartást vezető könyvtárak csak a keretben levő adatokat töltik ki.

Diszoklevél

Dr.Vojnik Mária
Úrnhölgy részére

AKI

KIMAGASLÓAN TEVÉKENYKEDETT

NYÍRTELEK TELEPÜLÉS ORSZÁGGYŰLÉSI KÉPVISELŐJEKÉNT

1998-tól 2010-ig.

KÖSZÖNETEMET ÉS ELISMERÉSEMET FEJEZEM KI

ÁLDOZATOS MUNKÁJÁÉRT.

Nyírtelek, 2010. július 24.

Múgyas László

Nyírtelek Város Polgármestere

Népjóléti Minisztérium
1040/239/1996.

Dr. Vojnik Mária

a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye
Jósa András Kórház-Rendelőintézet
anaesthesiológus adjunktusa
részére,

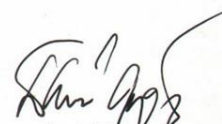
a 11/1992. (VI. 5.) NM rendelet alapján

PRO SANITATE

emlékérmeket adományozok.

Budapest, 1996. október 28.

Szabó György
miniszter

*A Magyar Nemzeti Levéltár
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltára*

PRO ARCHIVO

emléklapja

*Dr. Hahner Péter
részére*

a levéltárnak ajándékozott iratokért

Nyíregyházán, 2021. Szent Mihály havának 23. napján

*Kujbusné Dr. Mecsei Éva
a Magyar Nemzeti Levéltár
Szabolcs-Szatmár-Bereg
Megyei Levéltárának
igazgatója*

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG
MEGYEI LEVÉLTÁRA

DR. CSATÁRY GYÖRGY

Szerző:

A SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG
MEGYEI LEVÉLTÁR
KIADVÁNYAI

**BEREG VÁRMEGYE
FŐISPÁNJÁNAK IRATAI**

1342 - 1800

IRATJEGYZÉK

A. N. T.
BEREGI
EGYHÁZMEGYE
EMLÉKKÖNYVE

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG
MEGYEI LEVÉLTÁRA

Sorozatszerkesztő:

Nagy Ferenc

Szerkesztő:

Kujbusné Mecsei Éva

Nagy Ferenc

Közreadja:

Csatáry György

Lektorálta:

Gulácsy Lajos

a Kárpátaljai Református Egyházmegye tiszteletbeli püspöke

TÁMOGATÓK:

Nemzeti Kulturális Alapprogram
Levéltári Szakmai Kollégiuma

EuroClip-EuroKapocs Közalapítvány

*Az első borítón az eredeti Emlékkönyv borítójának részlete,
a hátsón a mai Kárpátaljai Református Egyházmegye címere látható.*

Technikai szerkesztő: Drobni Erzsébet

ISSN 0866 3920

ISBN 963 7240 60 8

Kiadja a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat Levéltára

Felelős kiadó: dr. Nagy Ferenc igazgató

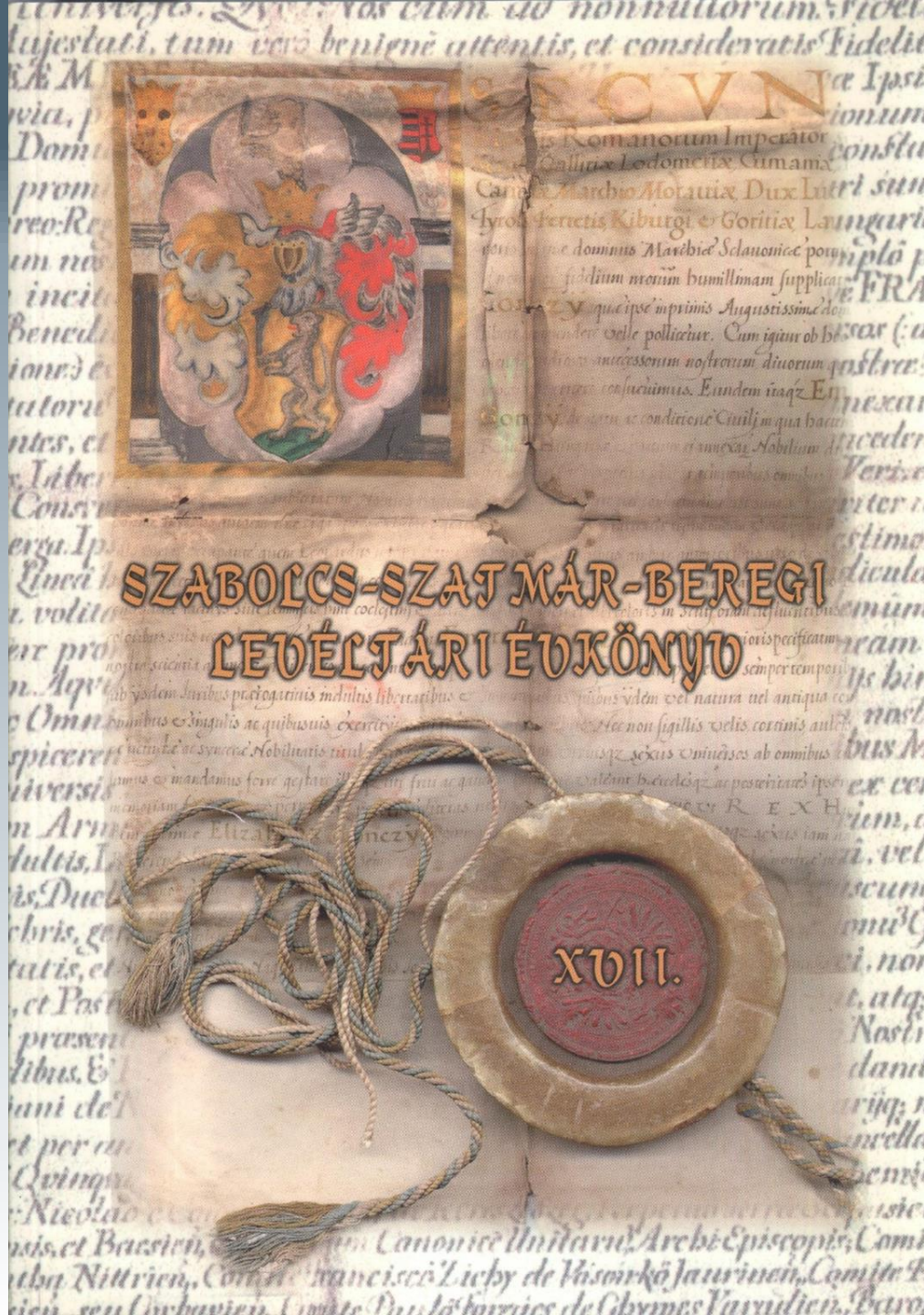
Készült a GRAFIT Nyomda „R” Kft. nyomdájában

(Nyíregyháza, Selyem u. 25.) 500 példányban

Felelős vezető: Ördögh J. Gábor

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG
MEGYEI LEVÉLTÁRA

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREGI LEVÉLTÁRI ÉVKÖNYV

Csatáry György

Beregszász a 18–19. században

Beregszász történetét vizsgálva megjegyzendő, hogy múltjának legteljesebb összefoglalása még mindig a Lehoczky Tivadar által 1881–1882-ben megjelent *Beregvármegye monographiája*.¹ A szovjet érában csupán az *Ukrán SZSZK városainak és falvainak története*² című gyűjteményben – amit először ukrán nyelven 1969-ben, majd orosz nyelven 1982-ben adtak ki – jelent meg a város rövid története. Az utóbbi évek várostörténeti kutatásairól el kell mondanunk, hogy Beregszász múltjával leginkább Csanádi György, volt újságszerkesztő (Beregi Hírlap) foglalkozik, akinek kötete jelent meg *Régi beregszászok*³ és *Sorsfordító évek sodrásában*⁴ címmel. Az első munka életrajzokon alapszik, csupán annyira tartalmaz a városra vonatkozó adatokat, amennyire az adott életutak bemutatásához szükség volt, a másik szemelvényeket tartalmaz Beregszász történetéről.

Mi az alábbiakban arra vállalkoztunk, hogy a rendelkezésünkre álló adatok alapján vázoljuk, milyen örökszerződések megkötése ellen tiltakozott Beregszász város tanácsa, és hogy az egyesületek és az ispotály példáján bemutassuk, milyen társadalmi élet folyt Beregszászban, Bereg vármegye székhelyén a 19. század első felében.

Beregszászban az 1786. évi összeírás szerint 72 római katolikus, 30 görög katolikus és 218 református házaspár élt. A népszámlálási adatok alapján pedig 422 római katolikus, 169 görög katolikus és 1098 református lakosa volt a városnak. Az 1803. évi összeírás szerint Beregszászban 375 ház volt. Nyolc kivételével mind fából vagy vályogból készült. Ekkor a település határa 7681 holdnyi növénytermesztésre kiválóan alkalmas földterületből állt. A városnak kb. 150 gönczi hordó kiváló minőségű bora termelt, szőlőműveléssel a lakosság nemes és nemtelen tagjai egyaránt foglalkoztak. Az ebből származó jövedelmet a következőképp osztották el: a református pap 4 forintot, a katolikus lelkész 2, az orosz (görög) pap 1, a református tanító 2, a bíró 2, a jegyző 2 hordó bort kapott. Ezen kívül közszükségre öt hordót utaltak ki.⁵

1726-ban Beregszászt, mint a munkácsi uradalom tartozékát, gróf Schönborn Lothár Ferencnek adományozták. Ez a tény teljes egészében meghatározta a város fejlődését. A Schönbornok generációkon keresztül befolyásuk alatt tartották a várost. Akaratuknak különböző jogi eszközökkel próbáltak érvényt szerezni.

A Mária Terézia idején rögzített úrbéri kötelezettségek a század végén némiképp oldódtak, és Beregszász a rajta kívüli négy uradalmi községgel (Munkács, Vári, Bereg és Beregújfalú) folyamatosan perelte a Munkács-Szentmiklósi Dominiumot a korábbi állapot megváltoztatása érdekében. Ezeket a folyamodványokat a Helytartótanácshoz is eljuttatták, innen várták a jogorvoslatot is.⁶ A Helytartótanács által Beregszász város panaszai ügyében kirendelt első

¹ LEHOCZKY, 3. köt. 88–150.

² CEMEHOV, 1982. 121–134.

³ CSANÁDI, 2001.

⁴ CSANÁDI, 2004.

⁵ LEHOCZKY, 1999. 46.

⁶ KÁL, F. 721. op. 4. od. zb. 8. A beregszászi városi tanács folyamodványa a királyhoz a város ősi előjogainak igazolásáról. 1791. június 1–18.; Uo. op. 4. od. zb. 12. Beregszász városa és Schönborn gróf között létrejött szerződéstervezet az úrbéri és örököségi szerződés tárgyában. (18. sz. 2. fele.)

bizottság 1791. december 30-án kezdett el működni. Feladata abban állt, hogy világosan állást foglaljon Beregszász kérelméről és az úrbérrendezési okiratokban foglalt kötelezettségekről. A székváros jogainak ügye a vármegyei közgyűléseken is szerepelt, ahol ide vonatkozó határozatokat is hoztak, továbbá az 1792. április 27-én tartott közgyűlésen is a tanácskozás tárgyát képezte. A Helytartótanácsnak 1794. november 25-i rendeletei elutasították a folyamodó Beregszász város a bűnvádi ügyekben bíraskodás és pallosjog megerősítése, a kegyúri jog átruházására és királyi várossá emelésére irányuló kéréseit. Ugyanakkor a megyei törvényszéket utasították, hogy járjon közbe a viták eldöntése érdekében és a továbbiakban a „*kidolgozandó bánásmód iránti örökös szerződésre nézve*”⁷ az új megállapodást készítse el.

1794. november 25-én – a Helytartótanács rendeletére válaszul – Beregszász közönsége 1795. március 17-én a 169. szám alatt hozott határozatánál fogva az úrbéri szabályozás ügyét illetően egy új küldöttséget nevezett ki.⁸ Ennek eredményeként 1799. szeptember 22-én újfogalmazták az úrbéri szerződést. A kinevezett küldöttség véleményét a megyei törvényszék 1799. november 24-én hozott határozatával, továbbá a Helytartótanácsnak 1803. április 26-án kelt rendeletével csekély változtatással ugyan, de helybenhagyták.⁹ Az új szerződés akadálytalanul életbe is lép, ha nem zavarta volna az említett négy Bereg megyei község külön álláspontját bizonyos kérdésekben. Az öt település között áthidalhatatlan nézetellentétek fogalmazódtak meg, amelyek továbbá is a felek kölcsönös vitáinak tárgyává váltak. Beregszász város ismételtén a javaslatok változtatása végett a küldöttséghez előterjesztést adott be. Erre a Helytartótanács ellenészrevételeket fogalmazott meg, így a küldöttségi tárgyalások is tovább folytak mindaddig, míg az új rendezési javaslatok ellen támasztott igények a Helytartótanács 1810. október 2-án kiadott rendelete alapján el nem enyhészték. Ezután új szerződések, új feltételek jöttek létre.

A megye által kinevezett küldöttség munkáját így újból megkezdhetette. 1812-ben Beregszász részéről a számos folyamodványnak köszönhetően ismét megújították mindazon észrevételeket, amelyek szerint a pontokba szedett igényeket megváltoztatni és átalakítani kérte, mire az uradalom is beadta észrevételeit mindegyikre vonatkozóan. Az említett bizottságok működése, a felterjesztések megvitatása még sokáig panaszok sorát szülte. A hosszas ügyvitel visszaélésekre adott lehetőséget, ami ellen szintén tiltakozott a város.¹⁰

A peres ügy tárgyalagos folytatásához több adatra volt szükség, amit csak sokára tudtak beszerezni. Elengedhetetlen lett a városi telkek számának és minőségének meghatározása céljából a hiteles összeírás és a mérnöki felvétel. A megyei küldöttség munkálkodásáról szóló

⁷ KÁL, F. 10. op. 1. od. zb. 1350. A Magyar Királyi Helytartótanács iratai a Schönborn uradalom, illetve Beregszász, Munkács, Vári és más falvak jobbágysai közötti úrbéri viszonyok rendezéséről. 1784–1794.; Uo. F. 10. op. 1. od. zb. 1745. Beregszász város kérelme a Schönbornok által elkövetett jogsérelmek miatt. 1792.; Uo. F. 10. op. 1. od. zb. 1746. A Magyar Királyi Helytartótanács iratai Beregszász kiváltságainak helyreállításáról. 1792. A téma érintve: LEHOCZKY, 1999. 108.

⁸ KÁL, F. 10. op. 1. od. zb. 1806. Dokumentumok Beregszász, Munkács, Vári és más települések kiváltságainak helyreállításáról. 1794–1834.; Uo. op. 1. od. zb. 1828.; Dokumentumok Bereg megye megbízottainak kiküldéséről a Munkács-szentmiklósi uradalomba, a beregszászi lakosok panaszainak kivizsgálása ügyében. 1794.; F. 10. op. 1. od. zb. 1858. Szerződéstervezet a Schönborn uradalom és Beregszász között. 1796.

⁹ KÁL, F. 10. op. 1. od. zb. 1956. Szerződéstervezet (a csatolt dokumentumokkal) a Schönborn uradalom és Beregszász között. 1799.; Uo. op. 1. od. zb. 1975. a Schönborn uradalom és Beregszász közötti peres ügyek dokumentumai. 1799.

¹⁰ Uo. 1806. Dokumentumok Beregszász, Munkács, Vári és más települések kiváltságainak helyreállításáról. 1794–1834.; Uo. op. 1. od. zb. 1149. Beregszászi lakosok panaszai a Schönborn uradalom ellen a törvénytelen tizedkivetések ellen. 1775–1812.; Egyes dokumentumok felhasználva: LEHOCZKY, 1999.

végjelentést jegyzőkönyvbe foglalták, a megyei törvényszék pedig 1814. május 9. hozott határozatával az ügyet egyenként bíróilag iktatta, és a felsőbb elhatározás végett a Helytartótanács elé terjesztette.

A küldöttségi és törvényszéki tárgyalások alatt álló úrbéri rendezés feltételeinek megteremtése az öt községgel kapcsolatban a király ajánlatainak megfelelően látszott megoldódni. A Helytartótanács által 1816. november 5-én kiadott rendeletnél fogva az öt község „jövendő bánásmódjai” iránti úrbéri örökös szerződések feltételeit fektették le. Az újonnan megállapított örökszerződés a következő 22 pontból állt:

- „1. Minden polgár fizessen telekadóul 50 denárt.
2. Fizessen terménytizedet és szőlőkilencedet.
3. Sertéstizenötödöt.
4. A város Szentmihálytól Szentgyörgyig gyakorolja a bormérést.
5. Élvezze a heti és országos vásár jogait.
6. Egyéb minden úri jog az uradalomé legyen.
7. A községi legelő ne korlátoztassék.
8. A bírság 1/3-át az uraság, 2/3-át a város szedje.
9. A városban szabad adásvevés legyen.
10. Esetleg az uraságnak elővételi joga legyen.
11. A városi közönség szilvából, törkölyből szeszt égethessen.
12. A város bírót és tanácsot szabadon választasson.
13. A tanács polgári pereket végezhesen, nemesek és büntetettek ügyeitől azonban tartózkodjék.
14. A Luka, Sajgó és Bugyétin erdőket magánjogon bírhasa.
15. Pál- és Paphegytől addig, míg a Nagyligetből való eredetüket beigazolják, a birtokosok szőlő kilencedet adjanak.
16. A hegybírak önállóan működjenek.
17. Idegeneknek a birtokbavételt a város megtagadhatja.
18. Az uraság a városiakat nem büntetheti.
19. Jövevényeknek belső telket a bíró és tanács azontúl is kijelölhet.
20. Ezekre is azután az új szerződés kötelező legyen.
21. A városi számadásokat a község vizsgálja meg s az uraság felülbírálja.
22. Más újításokat ezentúl se a város, se az uraság ne tehessen.”¹¹

A szerződés pontosítása évtizedeken keresztül folyt. Az uradalomhoz tartozó öt település (Beregszász, Munkács, Vári, Bereg és Beregújfalú) a szerződés pontjait évekig nem hagyta jóvá. A pereskedésben és egyezkedésekben telt évek után, 1822. december 13-án az uradalom 14 pontban új szerződést ajánlott. Ennek alapjául vette a század hűbéri viszonyait, követelve a következőket: tizedelésen felül telekadóul 1 forint 20 krajcárt házanként; kilencedet sertés, kecske, juh és bárányok után; csirkét, libát, konyhatartásul és robotválságul 800 forintot. Erről a város hallani sem akart. Majd azt javasolta, hogy mivel minden ház után telekadót szedtek, ez az összeg 333 ház után 283 forint 3 krajcárt tesz, az úri szolgálmányok pedig 117 forint 24 krajcárt, nevezetesen háromezer köből gabonának a magtárba való beszállítása

¹¹ KÁL, F. 10. op. 1. od. zb. 1149. Beregszászi lakosok panasza a Schönborn uradalom ellen a törvénytelen tizedkivetések ellen. 1775–1812.; Lásd Lehoczy Tivadar: *Beregszász város községének földesúri és alattvalói viszonya, és annak úrbéri rendezése* c. írását. In: LEHOCZY, 1999. 104.

Csatáry György

50 forintot, annak többszöri forgatása 120 napszám után 20 forintot; huszonkét uradalmi kályhának mázolósa 4 forint 24 krajcárt, huszonöt szekényi jégghordás 25 forintot, vetőmag kiszálítása és bevetése 8 forintot, termett rozs és búza betakarítása 6 forintot, az ekképpen összesen 400 forint 27 krajcár értéket váltsa meg a város, mi által örökre sok kellemetlenségtől megszabadulna. A továbbiakban annak ellenére, hogy ebben a szerződésben a feltételek enyhültek, a községek továbbra is ellenálltak. A város az uradalom, a bizottságok és a törvényszék által fogalmazott szerződést elfogadni továbbra sem látta célszerűnek, mivel magát jobbagyközségül semmiképp sem akarta elfogadni. 1823-ban Beregszász és Munkács együttesen fordult panasszal a királyhoz, szóvá téve az uradalom önkényes tetteit, aminek hatására ismét hosszantartó pereskedés következett.

Az 1832. évben az uradalom királyi biztos kiküldéséért folyamodott, amelynek alapján a megyei meghagyás következtében báró Perényi Zsigmond, majd Komlósy Lajos és Füzeses Gábor elnöksége alatt küldöttségek rendeltettek ki Beregszászba. A küldöttek azonban nem igyekeztek munkájuk végzésével. A Helytartótanácsnak 1832. évi június 9-én kelt rendeletéből kiderült, hogy munkálkodásukat még el sem kezdték. Így az összekuszálódott pereskedés egészen 1848-ig folytatódott. Az 1848. évi IX. törvénycikk által az úrbér és az azt pótló szerződések alapján addig gyakorlatban volt szolgálatok, dézsma és pénzbeli fizetések megszűntek. Az uradalomhoz tartozó öt település ezután az eddig felhalmozódott adózásokat és tartozásokat kezdte teljesíteni. E törvénycikk szerint a földesurakat elvesztett telkeikért a földterhermentesítési alaphoz az I–V. osztályzat szerint 300, 350 és 400 forintnyi összeggel kárpóolták.¹²

A vásárokról

1816. november 5-én a Helytartótanács rendeletben fogalmazta meg, hogy csak a szombaton megtartott vásárokat ismeri el törvényesnek. Ennek ellenére Bikkesi Károly alispán utasítása alapján szerdán is tartottak vásárokat. Mivel itt a szerdai és vasárnapi vásár vált hagyományossá, ezért a város e két napi vásárjogért folyamodott egyenesen az uralkodóhoz, amit 1818. június 5-én I. Ferenc királytól meg is kapott. Ez ellen azonban az uradalom tiltakozott, az ez ügyben kibontakozó hosszú pereskedés eredményeként csak 1824. február 20-án született döntő határozat, melynek értelmében a vásárok idejét – szintén az egyik régi gyakorlat szerint – szerdára tették át.

Az uradalom a boltok után is szedett földesúri illetéket. A magánboltok és áruhelyek szabad építését erőlyesen akadályozta, így 1822. július 23-án Cseh Sándor uradalmi számtartó 60 jobbagy segítségével leromboltatta a helybéli csizmadiák által engedély nélkül felállított kereskedést.¹³

Az 1824. február 20-án kelt királyi szabadság alapján a város jogot nyert április 6-án, május 7-én, június 13-án, augusztus 24-én, november 2-án és december 10-én, illetőleg virágvasárnap előtt, Gergely, Antal, Bertalan, Mindszent és Luca hetében mindig szerdán és csütörtökön országos vásárokat tartani. A későbbiekben ezek a jogok tovább bővültek. Érdekes tény, hogy a beregszásziak és beneiek kötöttek egy olyan egyezményt, hogy a két település lakosai mind a benei, mind a beregszászi vámon díj nélkül járhassanak, a kereskedők, ha teherrel

¹² KÁL, F. 721. op. 4. od. zb. 111. Dokumentumok a Beregszászi Városi Tanács és a Schönborn dominium közötti földtulajdonvitákról, pénzügyi igényekről és kozmáltatásról, 1842–1847.; Uo. op. 4. od. zb. 120. A munkácsi úrszék ítélete Beregszász és Schönborn gróf közötti úrbérrendezési ügyekben. 1843. VII. 3.

¹³ Lásd Lehoczky Tivadar: *A kereskedés Beregszászon* című írását. In: LEHOCZKY, 1999. 84–85.

érkeznek meg, akkor fizessenek ugyan, de ha gyalog vagy lovon mennek, nem; továbbá a lakosokat pecsétos igazolvánnyal lássák el.

A városi ispotályról

A város jólétének és szervezettségének egyik mutatója az egészségügyi intézmény jótékony támogatása, ami ebben az időszakban a beregszászi ispotály működtetését jelentette. Természetesen mint a városban minden, az ispotály is a Schönbornok védnökségével és anyagi támogatásával működhetett. Történetében ugyan voltak évek, amikor a gyógyintézet a kincstár kezelésébe ment át, ekkor általában a kezelés színvonala hanyatlott, mivel azt idegen bérlelőkre bízta. A bérleti használatok alatt az ispotály színvonala valóban süllyedni kezdett, és a befolyt jövedelem rendszerint elkallódott. 1790 után az uradalom ellenőrizte az ispotály ügyeit, és arra a következtetésre jutott, hogy „az előbbi években a parochusok kezelése alatt az ispotály vagyona mostohán gondoztatott, s éveken át nem adtak be számadást.” Gondnokok hiányában a plébánosok maguk vitték az intézet ügyeit. E szomorú állapotot az uradalom 1811. június hó 20-án tárta fel a püspökhöz terjesztett iratában, kérvén annak erélyes közbejárását. Ennek folytán a Helytartótanács 1814. január 14-én az 1778–1797. évek között elkészült számadásokat beküldte a grófi igazgatósághoz, azzal a megjegyzéssel, hogy ezen iratok szerint a tőke 4105 forint 51 krajcár, s hogy az 1798–1813-ig terjedő hiányzó számadásokat a gróf állíttassa össze, a továbbiakban pedig vizsgálta meg, és ezentúl minden évben a költségvetést terjesztse fel. A számadásokból kiderült, hogy az 1789-ben elhunyt Jandrisics János plébános után szintén 409 forint 49 krajcárnyi hiány mutatkozott; ennek következtében öccse Jandrisics János ottani bodnár mester és volt kurátor – ki mint ilyen, négy évről számadást szintén nem tett – 1815. május 9-én Verzár Gergely szentszéki ülnök s kiküldött bíró, Döbrentei Imre uradalmi tiszt és óvári Szőke József esküdt előtt kötelezvényt állított ki magától aziránt, hogy a hiányt egy év alatt ő fogja az ispotálynak megfizetni.¹⁴

1809. augusztus 22-én Kocsis György munkácsi lakos özvegye nyújtott be kérvényt gróf Schönborn Ferenc Fülöphöz, melyben kéri, hogy mint 80 éves munkaképtelen aggot, ki nyolc évig dolgozott férjével a téglavetőn, vegyék be a beregszászi ispotályba. Azt a választ kapta, hogy üresedés esetén be fog vétetni.

Az uradalmi igazgatóság támogatva az ispotályt, 1810. augusztus 27-én külön szabályzatot dolgozott ki a gondnok részére: A 18 pontból álló rendelkezés szerint a gondnok a bevett koldusok felett éber felügyeletet gyakoroljon, vigyázzon, hogy rendesen járjanak templomba, ott imádkozzanak, és hogy a ház helyiségeit tisztán tartsák. Ezenkívül a feladatai közé tartozott, hogy éjjelre az ajtót bezárja, az útvárosi telkesektől a bért és cenzust pontosan behajtsa; a Szegei malmot gondoztassa és úgy vigyázzon rá, „mint a szeme fényére”, hogy a molnár az ispotálynak járó részt híven adja ki, s a plébános is a maga felét beszedje és nyugtázza; a szőlő termését kellően értékesítse, s vegye számadásba a tőke kamatait is. A malom jövedelméből minden hónapban két véka lisztet öröktessen a koldusok számára, a többi pedig adja el a provisor tudtával adja el, s a pénzből fát és fehér ruhát vegyen az ispotálybeliek részére. Évenként a számadást adja be az uradalmi igazgatósághoz, és nélküle a város egy koldust se vegyen fel. A malom körüli javításokról tegyen előleges jelentést jóváhagyás végett. Fizetéseként megállapítottak évenként száz forintot oly megegyezéssel, hogy az a szaporodó jövedelemhez képest emelkedni fog.

¹⁴ Lásd Lehoczky Tivadar: *A beregszászi ispotály* című írását. In: LEHOCZKY, 1999. 81–82.

Az 1816-os egyházlátogatási jegyzőkönyvben az ispotályról megemlézték, hogy javait a reformátusok azelőtt elfoglalták és sokáig bírták, s jövedelmeiből saját tanítóikat és papjaikat díjazták. A jegyzőkönyvből megtudjuk, hogy egykor az egyik Szegi malom és az Újváros fele tartozott a parochushoz, 1816-ban pedig az egész Újváros és a fél malom. Ekkor a lelkész a malomjövedelem felét tehermentesen használta, de fenntartásához nem járult hozzá, így ezek a terhek is az ispotályt terhelik. Továbbá azt olvashatjuk, hogy a lelkész illetéktelenül furakodott be ezen birtokba, aki különben 18 teleknek földesura és haszonélvezője volt. A feljegyzésből kiderül, hogy a lelkész saját maga és nem az ispotály boldogulását kereste. Az ügyből pereskedés kezdődött. Ennek folytán az 1821. évben gróf Schönborn Ferenc Fülöp hosszú előterjesztést írt a nádorhoz és a Helytartótanácsához, részletezve a viszálykodást, amely közte mint kegyúr és a beregszászi parochus, név szerint Illrcha János közt az ispotály kezeléséből adódott. Procopius György ügynök közbenjárására a Helytartótanács október 4-én az összes iratot áttette Bereg vármegyéhez, amelynek a joghatósága alá az ispotály ügyei is tartoztak. Végül az ispotályt továbbra is a lelkész kezelte, és hogy a jövedelmét szaporítsa, 1841-ben Ekker Ferenc parochus az ispotályházban egy boltot rendezett be, melyet azonban az uradalom földesúri jogánál fogva sokáig nem akart engedélyezni. Az engedélyeztetés csak 1848 után rendeződött.

Az egészségügy fejlődéséhez kapcsolódik a gyógyszerellátás is, amelynek első megnyilvánulásai épp ebben a korban mutathatók ki Beregszászban. Itt 1813-ban szervezik meg az első gyógyszerterátiát. Ez Lipóczy György nevéhez fűződik, aki egy Máramaroszigeten megvásárolt gyógyszerterátiát hozott teljes felszereléssel Beregszászba. Bár ugyan három év után ő is tönkrement, és el kellett adnia a patikát, de ettől függetlenül a gyógyszerteráti megmaradt a városban. 1816-ban Tajnel Teofil kapott engedélyt új gyógyszerteráti felállítására. A vármegye a gyógyszerteráti telek kiutalásával és az erre megtervezett épület felépítésével támogatta. Tajnel 1841-ben eladta a gyógyszerteráti Roykó Sámuel tiszaujlaki gyógyszerésznek, aki fiókéntézményként működtette 1847. április 1-ig. Ezután a gyógyszerárusitást Buzáth Simon és Kajtán testvérek vették meg.

Az 1831-es kolerajárvány idején 1831. június 2-án Beregszászban megalakult az ún. „vészbizottmány”, amelynek tagja volt többek között Lónyai János első alispán, Dercsényi János királyi tanácsos, Bornemissza János, Freyseyen Dániel uradalmi tisztfőnökök, Döbrentey Imre uradalmi előadó és táblabíró, valamint különböző tisztséget viselő egyházi személyek.¹⁵

Egyesületek

A városban 1848 előtt alakult meg az ún. Beregmegyei Olvasó Egyesület. Az egyesület berkeiben 1841. március 5-én alakult meg a Bereg megyei Kaszinó az 1835-től másodalispáni tisztelet betöltő Eötvös Tamás indítványára. Az első jegyzőkönyv a Kaszinót még néven nevezi, a későbbiekben Beregi olvasó Egyesületként említi. Első helye az Oroszlán szálló emeleti sarokszobájában és a mellette lévő helyiségben volt. Az alapszabályban a „casino egyesület” célját a következőképpen határozták meg: „A Casino díszesebb társalkodásra szánt egyesület s tagja csak az lehet, ki nemes magaviseletéről ismeretes, ha illendő ruházatban jelenik meg s a többi tagokkal egyformán minden rendszabálynak magát aláveti.” A nemesi származás nem volt feltétele a taggá válásnak. A kaszinó fő célja az olvasás, ami ekkor a művelődést jelentette, ezzel egyidejűleg a művelt viselkedés terjesztését is szolgálta. Az alapszabályban benne volt, hogy pl. kutyával és feltett kalappal a kaszinó helyiségeibe belépni tilos. Az

¹⁵ LEHOCZKY, 1881–1882. 2. köt. 168–170.

igazgatósági tagok a következő személyek voltak: Polchy Gáspár városi tanácsnok (alelnök) Hajdú Ferenc, Ilosvay Menyhért volt főszolgabíró és Komlósy Károly, a megye főjegyzője. Jegyző: Szintay János, megyei tisztí főügyész, pénztárnok: Tajnel Teofil gyógyszerész. Rendfenntartó Sztankó Antal.

Az első közgyűlésen kimondták, hogy a tagoknak egymást önözniük kell, aki másként szólította meg társait, az 2 ezüst forint bírságot fizetett.¹⁶

Az 1846. évi közgyűlési jegyzőkönyvben „*pangásféle állapotról*” írnak. Később azonban ismét megelégnék az élet a kaszinóban. Táncvigalmakról és kártyajátékokról, a könyvtár működéséről is beszámolnak a jegyzőkönyvek. A tagok száma 80–90 fő volt, de mint az egyik jegyzőkönyvben olvashatjuk, eléggé el nem ítélhető módon a tagdíjakat rendszeresen nem fizették, így az egyesület bajba került, nem tudott hírlapokra előfizetni. Ekkor tombolát rendeztek, a bevételből kifizették az adósságot és újra megrendelték a hírlapokat. 1841-ben lovakról és más gazdasági kérdésekről szóló könyveket vásároltak, majd megvették a „*Közhasznú ismeretek tárá*” és a Szemere Bertalan „*Utazás külföldön*” című művét. Az 1850-es években Kosuth, Széchenyi, Kölcsey, Szigligeti, Shakespeare műveit és Nagy Ignác „*Színműtárát*” is beszerezték.¹⁷

A várostörténet részleteinek felkutatása alapos levéltári munkát igényel, melyhez Beregszászban egyelőre nincsenek meg a korszerű feltételek.

Felhasznált források

KÁL	Kárpátaljai Állami Levéltár
F. 10.	Bereg vármegye főispánjának iratai
F. 721.	Beregszász város főbírájának (polgármesterének) iratai

Felhasznált irodalom

BENDA, 2003.	Dr. Benda Mária: Egyesületi és társadalmi élet Bereg megyében. Beregszász, 2003.
CSANÁDI, 2001.	Csanádi György: Régi beregszásziak. Beregszász, 2001.
CSANÁDI, 2004.	Csanádi György: Sorfordító évek sodrásában (Fejezetek Beregvidék történelmi múltjából). Ungvár, 2004.
СЕМЕНЮК, 1982.	История городов и сел Украинской ССР, Закарпатская область, ред: Семенюк Н. Н. Киев, 1982.
LEHOCZKY, 1881–1882.	Lehoczky Tivadar: Beregvármegye monographiája. 1–3. köt. Ungvár, 1881–1882.
LEHOCZKY, 1907.	Lehoczky Tivadar: Munkács város új monografiája. Munkács, 1907.
LEHOCZKY, 1999.	Lehoczky Tivadar: Adalékok Beregszász történetéhez. Szerk. Kobály József. Ungvár, 1999.

¹⁶ Uo. 122–124.; BENDA, 2003. 19.

¹⁷ CSANÁDI, 2004. 40.

*A Magyar Nemzeti Levéltár
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltára*

PRO ARCHIVO

emléklapja

*Dr. Csatóry György
részére*

*a levéltár szakmai munkájának
támogatásáért*

Nyíregyházán, 2021. Szent Mihály havának 23. napján

*Kujbusné Dr. Mecsei Éva
a Magyar Nemzeti Levéltár
Szabolcs-Szatmár-Bereg
Megyei Levéltárának
igazgatója*

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG
MEGYEI LEVÉLTÁRA

Prof. emeritus dr. Lácza Magdolna

Tanárként a magyar irodalmat és történelmet, levéltárosként pedig a múlt forrásait igyekezett megismertetni, megszerettetni a nyíregyházi diákokkal, majd a helyi főiskola, illetve a Nyíregyházi és Debreceni Egyetem hallgatóival. Tanszékvezetőként, dékánként, kari főigazgatóként, országos és nemzetközi konferenciák szervezőjeként is hűséges maradt a levéltárhoz, a kutatáshoz, a helytörténeti ismeretek gyarapításához. Különböző típusú rendezvényeink rendszeres előadója, tanulmányköteteink, évkönyveink tanulmányának szerzője. Részt vállalt a levéltár történetének megismertetésében, az elhunyt kollégáinkra való méltó megemlékezésben.

Szakmai munkánk több évtizedes, különböző formában megnyilvánuló támogatásáért szeretnénk köszönetet mondani és további sikereket, egészséget, boldogságot kívánni Pro Archivo-emléklapunkkal.

Thököly iratok a megyei levéltárban

Sorozati szám:

06.

Szerző:

Láczay Magdolna

Megjelenés helye:

Nyíregyháza

Megjelenés éve:

1978

Oldalszám:

38 p., [1] t.

Ár:

elfogyott

Tartalom:

Láczay Magdolna bevezető tanulmánya vázolja az 1672-ben induló kuruc mozgalom előzményeit, az annak vezetőjévé vált Thököly Imre politikai pályafutását, majd irodalmat ajánl a téma iránt érdeklődőknek.

Ezt követően a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltár őrizetében lévő iratok közül 14 olyan levelet közöl, amelyek Thököly fejedelemségének utolsó éveiben íródtak, és többnyire a hadsereg szervezésével kapcsolatosak.

https://library.hungaricana.hu/hu/view/SZSM_Ek_01_02/?query=l%C3%A1czay&pg=78&layout=s

Helytörténi nap,
2008.

Megyenap,
2010.

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG
MEGYEI
LEVÉLTÁR

4400 Nyíregyháza, Széchenyi u. 4.
Tel.: 42/414-313
www.szabarchiv.hu

Meghívó

TÁJÉKOZTATÓ

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Magyar
Kormány és a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormány
közös közreműködésével valósul meg.

Magyar Fejlesztési Ügynökség
1051 Budapest, H-1051 Budapest
1051 Budapest, H-1051 Budapest

Köszönjük a
Új Magyarország
FEJLESZÉSI TERV

Emlékezés Balogh
Istvánra, 2011

Emlékezés Balogh Istvánra, 2011

Könyvbemutató:

*Balogh István: „Nekem szerencsém volt...”
A 100 éve született Balogh István emlékére
című kiadvány bemutatása*

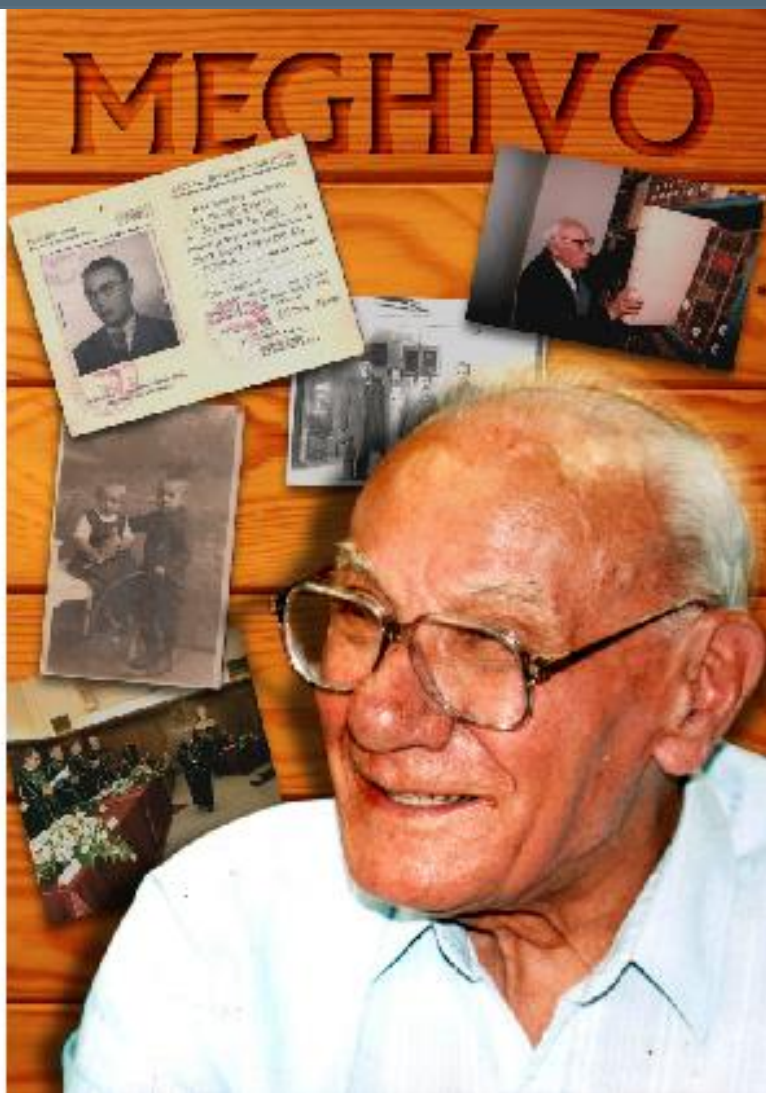
Záborszky Lászlóné Balogh Réka és
Filep Tibor beszél a kötet megszületéséről

Dr. Láczy Magdolna bemutatja a Balogh István
visszaemlékezéseit tartalmazó kötetet

A kiadvány a bemutatót követően megvásárolható.

Rendezvényünk a Nyitott Levéltárak programsorozathoz kapcsolódik.

Balogh István Emléknapi, 2012

100 éves születésnap, 2012

In memoriam Bodnár Sándor (1930-2012)

Nemcsak a könyveknek, hanem a régi korok életéről valló iratoknak is megvan a maguk sorsa. Ebben hitt, és ezért, az iratok iránti mély tisztelettel dolgozott hosszú évtizedeken át a megyei levéltár mostanáig legrégebbi dolgozója, Bodnár Sándor. Régóta fehér haja alatt bizalmat adó és azt kiváltó mosolya fiatalossá tette, olyanná, aki képes volt a legnehezebb problémákat is a helyükön kezelni, aki mindenben észre tudta venni azt a lehetőséget, ami a legnehezebb pillanatokban is az élet szeretetével lendítette át a mélypontokon...

Szeretett és tisztelt kollégától búcsúzunk, akinek munkásságát az iratok a mi emlékezetünkben is tovább őrzik majd!

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltár
korábbi és jelenlegi munkatársai nevében egy régi kolléga,
Láczay Magdolna

<http://www.szabarchiv.hu/drupal/emlekezés>

https://library.hungaricana.hu/hu/view/SZSM_Ek_20/?pg=106&layout=s&query=l%C3%A1czay

Helytörténészek első találkozója,
2017

In memoriam
Henzsel
Ágota, 2019

mnl
SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG
MEGYEI LEVÉLTÁR

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREGI LEVÉLTÁRI ÉVKÖNYV XXII.

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREGI LEVÉLTÁRI ÉVKÖNYV XXII.

*A Magyar Nemzeti Levéltár
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltára*

PRO ARCHIVO

emléklapja

*Prof. emeritus dr. Lácza Magdolna
részére*

*a levéltár szakmai munkájának
támogatásáért*

Nyíregyházán, 2021. Szent Mihály havának 23. napján

*Kujbusné Dr. Mecsei Éva
a Magyar Nemzeti Levéltár
Szabolcs-Szatmár-Bereg
Megyei Levéltárának
igazgatója*

MÓRICZ ZSIGMOND
MEGYEI ÉS VÁROSI
KÖNYVTÁR

JÓSA ANDRÁS
MÚZEUM
TELI SZERETETTEL AZ EMBERSÉG IRÁNT

VÁCI MIHÁLY
KULTURÁLIS KÖZPONT

